

J E L E N K O R.

15. szám

Pest, szombat február 21kén

1835.

F o g l a l a t: Magyar- és Erdélyország (ország. ülések Pozsonyban; 6 főlségének az erdélyi k. főkörmányszékhez küldött leírása; m. nyugpénz-intézeti választottság ülése; Keglevich László gr. †; levél Aradbul 'sa't.) Anglia (Manners Sutton; Londonderry; Napier lord.) Franciaország (változható politikai viszonyok; követházi ülések febr. 2 — 7kig.) Spanyolország (új hírek a táborbul.) Törökország (Szerbia állapotja.) China (az angol fülügyelőség és hongkereskedők közti vizongások.) Perzsia (Mohammed új schahnak elismertetése.) Amerika. Németalföld.

MÁGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony: A' fő RR. febr. 14kén az urbéri fölrás stylusa rostálgatását folytatták. A' RRnél 16kán Temes vmegye követe küldöji részéről három rendü indítványt hozza föl: a) az urbéri munkák teljes béfejeztetése, b) országgyűlés alatt följebbviteli törvényszékeknek polgári pörök folytatása, 's c) a' mostani országgyűlésnek bizonyos, az országos RR által meghatározandó határideig elhalasztatása iránt a' nélkül, hogy aztán újabb összehívásra szükség legyen, azonban ezen indítványok kevés pártolóra találván, elmelőztettek. Ezután újabb üzenet küldetett a' fő RRhöz az uriszek-tárgybeli határozatok és Tótország nevezete iránt, mellyekre a' fő RR többé semmi észrevételt sem tettek. — Bars követe újra megpendíté az országgyűlési ujság ügyét, de indítványát szinte kisebb szám pártolá.

Ő Főlségének az erdélyi kir. fő kormányshékhöz, az országgyűlés eloszlatása 's ennek következésében intézendők tárgyában, küldött k. kir. leírása: FRANCISCUS primus, etc. Illusres etc. Comitua, quae pro nostra legum municipaliumque magni principatus nostri Transsilvaniae et partium ei reapplicatarum jurium observantia, imprimis ad cardinalia et diplomatica officia in sensu articuli 20mi 1791 et in hoc provocati sacri diplomatis Leopoldini, ac subsecutarum usuque stabilitarum constitutionum instauranda indiximus, quia penes ingens temporis dispendium non tantum principali huic suo scopo non responderunt, verum ubi per animos rerum pro arbitrio suo novandarum, imo vero omnis praevigentis legalis ordinis ipso mox facto convellendi impetu ductos illae etiam legum diplomatumque sanctiones, quibus modus habendorum comitorum definitus est, perruptae fuissent in apertum audacioribus in dies ausibus increnentis licentiae campum degenerarunt, iteratis monitis, quibus causam positivarum legum avitique illius instituti, ut par erat, enixissime egimus, in irritum recidentibus, quod supremi tandem muneris nostri regii fuit, solvimus. Sed enim licentiae, quae eam necessitatem expressit, id praeterea in praecipua quaesitae per vecordiam suam pravissimae gloriae parte positum erat, ut postquam primis magistratibus suo modo restaurandis defuit, ipsaque perniciosissimum temeratae legum sancti-

moniae exemplum semet praestitit, Nos simul ad faciendum in praesenti salutis publicae discrimine severiorum illorum mediorum usum cogeret, a quibus noster ille in populos sceptro Nostro parentes amor quam maxime abhorret. Rectae tamen voluntatis Nostrae conscientia freti, solo ejus pretio, necessitati huic, quod jam alias declaravimus, cedimus inviti, nihilque magis desiderantes, quam ut sua conculcatis legibus auctoritate reddita, animisque ad observantiam earum reversis, et sic demum suppetente celebrandorum in conformitate illarum comitorum modo, haec quoprius indicere, et perpetuo illi proposito Nostro parem regiminis tenere rationem possimus.

Ita enim vel in hoc, in quem res magni principatus Nostri Transsilvaniae et partium ei reapplicatarum adductae sunt, situ in eas animo sumus comparati, ut omnia Nostra studia, omnemque auctoritatis Nostrae regiae usum ad solam avitae constitutionis incolumitatem et a maioribus traditam hanc haereditatem posteritati intemerate conservandam referamus. Quare omnia illa, quae seu prius, quam comitia novissima indicerentur, seu deinceps medio decursu eorundem tempore inibi, aut usquam apud jurisdictiones in obversum legum, approbatarumque consvetudinum unilateralis arbitrio conclusa determinataque sunt, veluti caeteroquin de indole sua irrita, prout antehac, ita porro quoque pro cassis, nullisque declarantes, ad eum rerum statum, qui ante novationem hanc praefuerat, postliminio restituendum, legalemque ordinem in quavis administrationis publicae parte mox et indilate opportunis ad id mediis, ac proinde necessitate ferente iis, qui leges avitaeque instituta in sceleratae licentiae suae praedam destinassent, coercitis, instaurandum, et contra quosvis insultus tutum praestandum serenissimum Hungariae et Bohemiae regium Principem et Archiducem Austriae Ferdinandum Carolum de Este etc. patruelem Nostrum dilectissimum, qua commissarium Nostrum regium plenipotentiarium personam Nostram representantem, delegandum, eidemque supremam unam regii huiusce gubernii Nostri directionem clementer concedendam duximus.

Ejus proinde erit omni publicae rei per ambitum magni principatus Nostri Transsilvaniae et

partium ei reapplicatarum delata sibi per Nos praedecarata auctoritate intendere, toties, quoties ei visum fuerit, praesidium regii hujusce gubernii Nostri personaliter gerere, et quidquid ad redintegrandam conservandamque legum et approbatarum consuetudinum auctoritatem, et eos, qui huic refragari in animum inducerent, efficacissimis ad id modis in ordinem cogendos, quamvis denique quietis tranquillitatisque publicae noxam praevertendam opus esse dignoscetur, mox ad effectum dirigere. — Quem in finem antelato serenissimo Principi, patrueli Nostro dilectissimo, qua commissario Nostro regio plenipotentiaro, simul etiam quosvis cujuscunque characteris officiales Nostros regios, comperta sollicitate, mox ab officio et salario suspendendi, solaque dumtaxat decernenda pro re nata finali eorum, quorum denominationis et respective confirmationis intuitu demissae Nobis propositiones faciendae sunt, dimissione Nobis ipsis reservata; ceterum relate ad quosvis alios officiales publicos, seu ad concernentia dicasteria vel ad praesidium eorundem, seu in comitatibus, districtibus aut sedibus munere quopiam fungentes plenariam, uti necessitas tulerit, eosdem definitive etiam dimittendi, in locum dimissorum alios habita qualitatibus et competentiae religionum ratione actutum substituendi impertiti sumus auctoritatem, pro praesenti rerum statu eo diserte extensam, ut ipsae etiam marcales comitatum, districtuum, et sedium sicutalium congregationes, quocunque demum ex incidenti celebrandae, non secus, nisi cum praevio antefati serenissimi Principis, patruelis Nostri dilectissimi, positivo annutu per concernentes jurisdictionum moderatores expetendo iudici possint.

Vobis proinde gubernio Nostro regio benigne praecipimus et mandamus, ut acceptis his tamtenores benigni rescripti illius, quo novissima comitia solvimus, in quasvis per antelatum magnum principatum Nostrum Transsilvaniae et partes ei reapplicatas vigentes lingvas convertendos, quam quae medio praesentium decrevimus, ope ordinationum ad officiolatus concernentium jurisdictionum dimittendarum, aliisque ad festinandum benignae hujus voluntatis Nostrae effectum opportunis modis ad publicam perferre notitiam, eidemque serenissimo Principi patrueli Nostro dilectissimo omnem, ut par est, reverentiam et obsequium praestare, simulque cuncta, quae idem serenissimus Princeps patruelis Noster dilectissimus nomine Nostro acturus dispositurusque est, exactissime omnique cum zelo et promptitudine navanda opera, tanquam a Nobis ipsis profecta explere, iisque tam vos ipsi, quam universi comitatus, sedes et districtus, omnes item cujuscunque status et conditionis officiales et subditi Nostri in magno

hocce principatu et partibus ei reapplicatis, ubique locorum et quavis occasione, debitam paritatem promte et inomisse exhibere noveritis et noverint. In reliquo etc.

Ó. cs. kir. Fölsége február 11ki legfensőbb határozata szerint Erdélyben Horváth Ferencz ítélőmestert kir. ügyigazgatóvá méltóztatott kinevezni.

A' nagymélt m. kir. udv. Kamara Bécsben a' magyar-erdélyi 30adi hivatalnál ürességbe jött első kiadóságra Komlóssy Károlyt; helyette 2dik kiadóságra Sztankovich Jánost; ismét e' helyett első tisztirnokká Zenvich Pált, 2dik tisztirnokká Punich Károlyt; brucki tisztirnokká Király Ferencz sopronyi 30adi gyakorlást; — Pesten 3dik 30adi vizsgálóvá Dauschen Agostont, 's 4dik vizsgálóvá Tutsner Mihályt nevezte ki; Rabenhold Gyula obljai 30adost pedig ugyane' hivatalban saját kérelmére Noviba helyezte által (k. kam. tud.).

Budán a' magyar nyugpénz-intézeti választottság jan. 18kán Komáromy Péter m. kir. helytartósági tanácsnok 's kancellaria-igazgató ur elnöksége alatt, rendelet-szerinti ülést tartván, előterjesztett adatok szerint, az intézet valóságos tagjai száma jelenleg, levonván az intézet fölállítása vagy is 1797 óta kilépett, kizárt vagy meghalt 945 tagot, — 1430; — tőkepenze, betudván az 1811 óta 2½ pettel kamatozó 122,038 fr. és 31 krt., — 668,108 fr. 3. vtóban. Nyugpénzt nyer 37 tag, 254 özvegy, és 52 árva. Egyébiránt ugyanez ülés alkalmával 31 tag, kik nevezeteseb mennyiségű tartozásaikat lefizetni, ámbár felszólítatva, mindeddig elmulaszták, az intézet rendletéhez képest eddig tett fizetések vesztésével a' tagok száma-bul kitörültetett; mi hasonló tartozásokkal hátralevőknek egyuttal ovó figyelmeztetésül szolgálhat.

Pesten f. h. 19kén gróf Keglevich László a' magyarországi Állattenyésztő Társaság elnöke, hosszabb ideig tartott sorvasztó betegsége után, a' közjó előmozdításában fáradozott éltének 48-kában elhunyt. Mint közszeretettü és tisztelettü 's ennél fogva hosszabb életre méltó emberharátnak eltüntet minden himezés nélkül kesergik nagys. vérei, rokonai és számos baráti, sajnálja két intézetünk a' Nemzeti Casino 's Állattenyésztő Társaság, mellynek disze, kedves tagja 's elnöke volt; könnyezik alattvalóji, kiket szelid jótékony szive gyámolítva boldogítani mind halálig szakadatlanul buzgott. Minden ismerősnél áldásban marad emlékezte a' békében szendergőnek. Tetemeit a' nagykatái sirbolt pihenteti.

Oláhországból írják, hogy ott egy gőzhajót szándékoznak építeni, mellynek célja lenne a' Duna főtorkolatjánál (Salina v. Sulna) hajókat a' fekete tengerről ki- 's bevontatni. Az odessai részvényes társaság erősen rajta van, hogy Odessát Konstantinápolyal szinte gőzhajók által új közlekedésbe hozza. Zág. Ujs. — Zágrábban Luczich Ferencz apát, kánonok 's a' pápai aranykeresztrend vitéze jan. 19kén meghalálozott. — Alagovich Sándor zágrábi megyés püspök ur Ga-

lacban egy kath. templom építtetésére az ottani es. k. consul Athanaskovich urnak 400 pengő frtot küldött. —

ARAD. A' g. n. e. készítő iskolabeli ifjuság nyilvános próbatétellel fejezte be az 1834 évet, mintegy számat adván azon előmenetről, mellyel gondos szüleinek, fáradozó oktatóinak 's a' közönség figyelmének tartozott. Ennek hírül vettével első alispánunk Bánhidy Antal ur néhány tisztagból küldöttséget nevezte ki arra megjelenendő, mellynek beléptével még elfogult indulatját valamint az egyik jelesb tanuló által mondott köszöntő 's tanulmányaikra figyelmetkérő magyar beszéd mindjárt feléleszté, úgy felingerült várakozását az ezt követő magyar olvasásból, írásból, névhajlításból, mássalérthetők összehasonlításból, igazhajtogatásból, oláhra fordítás- és számolásból tapasztált ügyekezete is a' szorgalmaskodóknak a' hivatalos jelentésből láthatólag reményen felül kielégíté, kisebb, nagyobb elmefehétségeiket, mint szinte a' magyar szóejtéshez könnyebb, vagy nehezebb nyelvhajlékonyságikat is kitünteté. Mind ezen, valamint a' többi rendszeres tanulmányból is a' választottság jelenlétében, 's kérdéseire is teljesített próbatétel után a' 36 számú nevédek között fentisztelt első alispán ur e' végre szánt jutalom-ajándékinak szétosztogatásával következett befejezőleg egy másik ifjunak, mindnyájok nevében köszönetjelentő 's pártolatkérő magyar beszéde, melly az egészszel összeleg valamint általánosan a' tanító-intézetnek, úgy különösen Joanesko Demeter urnak, ki e' hazai ügy előmozdítására felajánlott fáradozását még mindig ingyen teljesíti, méltó díszül 's nagy érdemül szolgál.

Pest febr. 18kán: Az angol kisasszonyok leánynevelő Intézete f. h. 18kán tartá növendék kisasszonyaival a' szokott féléves próbatételt, n. 's ft. Fehér György k. tan. 's a' t. és Szeber Károly ur sz. k. Pest városa polgármestere jelenlétében, ki ez úttal mint helyettes igazgató az iskolai főügyelést magára vállalta. A' szép reményű szüz csemetek mindenből könnyűséggel 's élénk vidorsággal feleltek, mi szorgalmas gyakorlásra mutat. Az asszonyi kézmunkák közt leginkább magára voná a' nézőség figyelmét két pamlag-vánkos, mellyek közül egyik a' madarak teljesen kidomborulva bársonyfonallal hímézvék, másikon a' virágok levelei leverrott bársony-lapocskákból állanak, 's mind színválasztásra, mind találmányra nézve csinos izlés tanúji. Altaljában a' hallgatóság ítélete után is bizvást mondhatni, hogy az Intézet hasonló munkákban a' legkülönbféle találmányok apadhatlan forrása. Az eddig magyarul tanított tárgyak most is magyarul adattak elő, 's a' hazai nyelvben a' növendékek általjában véve haladó előmenetelt bizonyítottak. A' beköszöntő beszéd német, a' megköszönő magyar volt. Ebben érzékenyül fejezte ki a' kisdé szónok, hogy az Intézet a' hazának buzgó leányokat ügyekeznek nevelni. A' magyar szóejtés tisztán hangzék ajkaikról.

ANGLIA.

A' Courier arra figyelmezteti az alsóházi tagokat, hogy mivel most a' speaker-választás előtt nem szükség az esküt letenni, e' választást azonnal megkezdendik. Mihez képest arra szólítja föl a' tagokat, hogy febr. 19 én délután 2 óra-

kor minden bizonnyal helyeiken legyenek. — A király febr. 2án estve nagy ebédet adott Brightonben, mellyen a' többi nem igen számos vendég között Sir Francis Burdett is jelen volt. — A' Times igen kikel az oppositio lapjai ellen, mellyek azon hirt terjesztették el, hogy a' ministerium teljesen föl hagyott minden küzdéssel a' speaker iránt, 's Manners Sutton ur lemondott minden reményéről. Sőt úgymond a' haragos Times, Manners Sutton ur ki fog állani a' sikra, és győzni. — A' jó-reményfokról érkezett hírek szerint dec. 1ső napját, mellyen a' barnák fölszabadultak, legnagyobb esőnddel és örömmel üllöttek meg. A' fölszabadultak hála-fölírást adtak ki a' hírlapokban mind a' királyhoz, mind a' parlamenthez, azután pedig aláírást nyitottak meg egy nemzeti iskola-fölállításra, 's azzal akarák különösen e' jeles napot megünnepelni. E' barnák valóban telkileg is fölszabadultak. Nem említhetni bosszuság nélkül, hogy az angol tory lapok, mellyek a' fölszabadítást mindig ellenzeték, telve valának szomorító hírekkel, mi kedvetlen következtetéseket szült a' fölszabadítás a' gyarmatokon mindenütt. — Londonderry marq. tán a' legnépszerűtlenebb (impopularisabb) férfi Angliában egy Durhamban nem rég adott conservativ lakomakor azt nyilvánította, hogy ő személyes érdekei hátra tételével is engede Wellington hg azon sürgető kívánságának, fogadná el a' követséget az orosz udvarnál, 's hogy néhány hét múlva már el is induland Szent Pétervár felé. Erre az ellenzés lapjai azt vetik szemére, hogy annyira adós-ságba verte már magát a' ns marq. hogy Wellington hg kénytelen volt neki jövedelmei vesztesége miatt jövedelmező helyet adni. Mások végre azon okát adják Sz. Pétervárba menetelének, mert akkor ő valóban kevesebbé fog Wellington hgnek 's Peel urnak tulságos tory beszédeivel alkalmatlankodni. — Az angol Courier igen kikel Napier lord ellen, hogy a' chinai szokásoknak nem hódolt. „A chinaiak úgymond nem lesznek talán képesek Napier lordnak ellenállani, de mentség e az viseletét igazlani? Ha Canton folyón erőszak határozza el a' jogot, miért ne a' Temzén is? Mi remélljük, hogy e' bosszontó ügy haladék nélkül komoly fontolat alá fog vétetni, 's ha Napier lord az utasításokon túl nem lépett, alig húzható azt eléggé gyorsan ismét vissza.“ — Napier lord viseletét az egész közönség gáncsolja. l. alább Chinát.

Londoni levelezők hírlik, hogy a' ministerium következő munkálati tervet határozott: Ha a' speaker megválasztatása 's a' válaszfölírás nem lesz is részökre kedvező, azért elbocsátatási kérelmököt nem fogják beadni, hanem azonnal az egyház-javításról, tizedről, és a' testületekről

szó törvényt fogják előterjeszteni, 's ha az el- lenzés ez által sem hasonlanék meg, az alsóhá- zat fogják fölőszlatni. — A' királyné terhes álla- potját jól értesítették nem akarják hinni. — A' speaker-választásról megint élénkebben folynak a' viták a' londoni lapokban. O' Connell egész pártjával támogatni fogja Abercromby urat, mi a' ministeri lapoknak, 's különösen a' Timesnak nem igen inyére van, melly már előre is azt jós- lotta, hogy Manners-Sutton maradand meg spea- kerül 's ha meg nem történnék, rossz jóslónak tar- tanák.

FRANCZIAORSZÁG.

A' követházban feb. 2kán alapos tudósítást tétetett a' dohánytermesztés, készítés 's áruulás parlamenti vizsgálatát tárgyazó törvényjavaslat- ról. A' biztosság egyhangulag e' vizsgálat mel- lett szavazott. A' tudósító körülményesen kibo- csátkozott a' részletekre, mellyek szerint 's mel- lyekre e' vizsgálat lenne alapítandó. — A' hirla- pokban, 's pénzcarnokon Sebastiani gróf 's ge- neral Parisba megérkezte óta folyvást minis- termá- sításról foly beszéd. A' Messenger des Chambres így szól: „E' pillantásban, midőn lapunkat sajtó alá adjuk, helyes kutfőből vesszük azon hir mege- rősítettését, hogy a' kabinet tagjai változni ké- szülnek. — A' Moniteur már hirdeti azon tör- vényt, melly hitelezést nyit az új pairszék-terem- fölépítésre 360 ezer frankig. — Brougham lord jan. 30kán volt udvarlásan a' királynál. — A' Tribune jan. 30kán mind a' postán mint a' szer- kesztésnél lefoglaltatott. A' sértő cikkely mint mondák d' Argout gróf életírása. (Mint tudva van, a' Tribune és National most a' pairek élet- írásit adják lapjaikban, mi kellemetlenül esik a' pairségnek). — Pozzo gr. áttétele Angliába foly- vást politikai beszéd tárgy 's igen ritka, ki abban kedvetlenséget nem látna Lajos-Fülöp iránt. A' többség azt hiszi, hogy a' belső viszonyok meg- fordultával, mi a' volt minis- termá- sításkor történt, a' külviszonyok is megfordultak; 's hogy komoly eseményeket várhatni mind erre. Most tehát fe- szülten vigyáznak az éjszaki fejdelmek minden lépéseikre, 's azokból törekszenek jóslani azok szándékát. Még a' poseni sereg elbocsátatásá- ban is bonyolodó viszonyok jelét látják félénkebb politikusink, azt hívén, hogy e' sereget azért eresztik el, mert veszély idején nem számol- hatni bizton reája. A' burkus-orosz gyakorlási tábor is a' jövő tavaszon csak ürügyül szolgál szerintük arra, hogy az orosz sereg fő ereje közelebb férjen az európai politika láthelyéhez, úgy szinte némelly német hatalmi hadsereg szer- kezete másításában is csak előkészülést látnak a' függő kérdéseknek karddal leendő elhatároz- tatásokra. E' megjegyzések akár helyesek, akár

nem, csak ártani képesek Lajos-Fülöp tekinteté- nek; mert csak mindig az a' kérdés már most: Mit használt tehát a' király eddig gyakorlott rendsze- re, mellynek célja eddig a' revolutionnak kibékít- tetése Európával, ezen elvnel fogva: „béke min- den áron.“ Eddig magas hiedelemmel volt az or- szág nagy része Lajos-Fülöp élesszeműsége i- ránt; azt hitték, ő intézi az európai politikát, 's majd fölségbántás lett volna kételkedni a' király mindentudóságán. E' hiedelem most napról napra enyészik, 's most a' királyt a' külpolitika kény- láptájának nézik. — Pozzo gróf áttételéről Ang- liába e' következő nézet tartatik helyesnek: Pozzo ur mint tudva van, békítő szerepet ját- szék mindig az éjszaki hatalmak 's Lajos-Fü- löp közt, kihez igen szíta. Mind ketten köszönet- tel tartoznak egymásnak, minthogy Pozzo ur so- kat tett Lajos-Fülöp hamar elismertetésére az éjszaki hatalmak által, azonban Lajos-Fülöp sem maradt halátlan iránta 's illően megjutalmazá őt. Így Pozzo ur csak addig vala szükséges, míg a' re- volutioi elemek megengesztelődtek, 's a' király szándéka kitudatott. Meglevén így ez, minthogy már most keményebb hangon akarnak az udvarok szólni, 's azt hiszik, hogy már nem kénytelenek sok tekintettel 's kiméléssel lenni a' fr. kormány iránt, Pozzo ur többé nem illik a' tuileriák udva- rába, hol minden keményebb föllépés, minden határ- zottabb kívánat botránkozató fogna 's fogott volna lenni részéről, mert töle szokatlanul hangzanék illyes mi. Pozzo ur maga is érzi azt, 's azon hiedelemnél fogva, hogy másutt talán több hasz- not hajthat kormányának, mihelyt Lieven ur el- hivaték Londonból, tüstént azon gondolatra jött, hogy oda tétesse által magát, míg helyébe ideig- len Medem gr. Pozzo ur tanítványa 's biztosa fog ügyviselőül Parisba küldetni. — A' Messenger visszahuzza a' minis- termá- sításról adott híret. — Pozzo di Borgo gróf eddig volt orosz követ a' francia udvarnál febr. 5kén indult Parisból Lon- don felé. — A' parisi királyi törvényszék egyik u- többi ülésében bizonyos Duhem nevű három éves fogságra ítélt tolvaj, miután az elnök, elíteltetése helyben hagyatását kijelentette neki, mellynél fogva csakugyan három éves fogságra kárhozza- tik, eza' nélkül, hogy a' mellette állott rendőrök észre vették volna, lehuza' faczipójeit lábáról, 's egyiket a' másik után az elnök feje felé sujtot- ta. A' csapások ugyan az elnököt nem érték, de egyiket a' tanácsbeliek közül mellben találták. A' bősült ember e' hallatlan vakmerőségért rö- g- tön még más öt évi fogságra ítéltetett.

A' követház feb. 5kén félreveté a' takaré- pénztárt tárgyazó törvényjavaslat első cikkelyét, melly a' megyék minden főbb helyein 's minden kerületben takarékpénztárt állíttatni rendel, melly-

hez a helyhatóság ingyen adjon szállást 's az igazgatási költségek harmadát monstantól mindörökre megszavazza. A' kamara szándéka az, hogy a' takarékpénztárok csak magányos intézetek bélyegét viseljék, 's ennél fogva az egész javaslatot ismét a' biztossághoz utasította. — A' havrei hirlap szerint két amerikai rakhajó érkezett feb. 4én a' havrei révbe, 's tudósítást hozott Ujyorkból. E' tudósítások szerint a' tanács is szintazon véleményben van az elnök küldeményének Franciaországot érdeklő része iránt, mellyben a' képviselőház. „A' tanács, ugymondják e' tudósítások, egyhangulag elhatározta, hogy nincs ok önkényes rendszabásra hatalmazni fel az elnököt a' francia kérdésben. E' határozás világos gáncsolata a' küldemény Franciaországról szóló részének.“ E' békes végzés könnyitendi a' dolgot Franciaországban is.

Mansban mind a' nemzeti őrség, mind a' helyhatóság föl van oszlatva. Okaul azt mondják, hogy Garnier-Pages urat választották követül. — A' követház ülésében feb. 7kén számos kérelem gyűlt be, mellyek a' választásmódjavítást sürgetik 's azzal a' választási adó és eskü eltörlesztését 's a' t. kívánják. E' kérelmek heves vitára szolgáltak alkalmul, melly mindazáltal nem gátlá a' napirendre általmenetelt. — A' ministeri lapok a' megyében telvék tulzó állításokkal, sőt néha hazugságokkal is. Nem rég többek közt azt beszélték, hogy Armand-Carrelt a' vörös sipkások, azaz jacobinus-republicanusok, kik t. i. St. Pelagieban vele együtt foglyoskodnak, keserű sértegetésekkel illeték. A' National teljesen megczáfolja e' hirt, 's arra szólítja föl a' titkos kiadások tisztségét: iktasson hasonló híreket a' párisi lapokba is. Mert ott természetesen hamarább megczáfolhatni azokat. —

SPANYOLORSZÁG.

Spanyolországbul ez alkalommal kevés nevezetes új. A' carlisták mond az Indicateur, igen érezni kezdik: mi hasznos lenne, ha fő juntájok valahára máregy városban telepíthetné le székét 's állandóan ott maradhatna. Zumalacarregny e' célra S. Sebastiant tűzte ki, mellynek kapujai folyvást csukvák, a' szomszéd helységekkel közlekedéstől pedig könnyen elzárhatni; előbb azonban Elisondot szeretné hatalmába venni, 's e' miatt újabb ostromlásul 5 zászlóaljtal 's két ágyut el is küldött. — Mina jan. 25kén parancsot hirdetett: hogy minden navarrai család-anya, ki a' tartománybul elköltözött, nyolcz nap alatt hazatérjen, különben minden vagyona elkoboztatik. — A' Saragossában fekvő őrezred tisztjei jan. 30kán támadást kezdenek 's a' közlegénységet d. Carlos részére elcsábítani akarják. Azonban a'

dolog másképen ütött ki. A' közvitéztek elfogdozák tiszteiket 's a' hatóságnak átadják, melly négyet azonnal kivégeztetett. Az ezredes letétetett, a' többi gyanus tisztetek fölött nyomozás tartatik. Leridaban gen. Columbi két elfogott insurgensnek megkegyelmezést igérvén, ha czimboráik hol tartozkodását felfödöznék, ezek az ajánlást elfogadják 's egy tanyára vezeték ki a' katonaságot, hol 30 carlista lappangott. A' katonaság midnyáját elfogta 's azonnal kivégezte. Hirlik hogy Puente la Reynaban 25kén nagy zavargás volt; sokan a' rendes és polgári katonaság közül, meg két pap ezt kiáltozák: „az 1820iki constitutio! szabadság örökre! le a' carlistákkal!“ A' mozgás mintegy 5 óraig tartott, de más kedvetlen következt nem szült azon kívül, hogy némelly isméretes carlista gondolkozásuaknak ablakaikat rendre betördelék. — A' királynéiak által február 2kán elfogott angol goelet neve Isabella. 300 mázsa lőpor, 150 csomó óngolyó 's 10,000 frank találtatott rajta, melly mind d. Carlos számára vala szánva az elfogott tisztetekkel együtt, kiknek száma 27. — Llaudernek Cataloniába visszaküldetése újabb elégtelenséget okozott Madritban 's névszerint kárhoztatást a' kamarákban, mihez képest, mint hirlik, a' királyné nyomban kurirt küldött utána, hogy Madritba visszatérjen; ez ha való, híhetőleg azért történt, hogy procerré neveztetik ki 's ez által minden további hatalmaskodása megszüntetik.

TÖRÖKORSZÁG.

Belgrádi levél szerint Szervia most fontos fordulaton áll, melly a' nép jövő állására 's jogaira mint szinte az uralkodóira nézve is elhatározó lesz. Tudva van, hogy az ország nagyai elszántan nyilatkoztanak az eddig létező noha gáncstalan önkény és törvénytlenkedés (Gesetzlosigkeit) ellen, valamint az is tudva, hogy Milosch e' bajnak elejét akarván venni, már több év óta törvénykönyven dolgoztat. Így állott az ügy több év óta. Egy részről jó akarat és ügyekezett javítani Szervia állapotján, emelni benne a' népoktatást, kereskedést és ipart, úgy szinte föntartani minden egyes 's az országglás jogait, 's erőssé tenni mind ezt biztos törvények által; más részről fáradhatlan törekvés törvényes és constitutionalis intézvények valóítására, midőn Milosch hg néhány hét előtt parancsot bocsátott, hogy Szervia követei Kragujevaczra gyűljenek tanácskozni az ország javát tárgyazo törvényjavaslatokról. A' kormány körlevele következtében már január közepéig számosabban jöttek össze a' nép nagyai közül, de kifejezéseikből Milosch könnyen kivehető, hogy az általa előterjesztetni szándékolt törvényjavaslatok elfogadtatni nem fognának, 's minthogy az

általa előbb ígért törvényjavaslatok előmutatására készek nem valának, még azt is rendelte, hogy a' gyűlés nem eshetvén meg most, mennének a' Kragujevaczban levő követek haza, a' többinek pedig adassék tudtukul, hogy ne induljanak meg hazulról. A' hg ezen akaratja nem fért meg a' már összegyűlt nagyok szándékával, 's csak olajt öntött a' tüzre. Nem csak nem engedtek a' fejedelem parancsának, hanem inkább azt határozták vala, hogy kívánataik teljesítését most fogják sürgetni, 's ha Milosch hg nem hajlanék valósítani azokat, még székétől is megfosszák őt 's Milan örökösét emeljék arra. E' határozat következtében választottság küldetett a' fejedelemhez Poscharevaczba, ki az alatt Iván testvérének azon parancsot adá, hogy a' nyugtalan boszniai határszélek védelmire a' parancsi alatt álló fegyveres erővel rögtön Kragujevacz felé induljon. De az ország-nagyok nem ijedtek meg, hanem a' seregek elibe követséget küldöttek, azt nyilvánítták, hogy ők nem akarnak testvéreik ellen harcolni, hanem csak a' nép igazságos kívánságai teljesítését sürgetik, mit a' fejedelem maga is megígért, 's mindezt békes úton ohajtják kieszközölni. E' nyilatkozat úgy látszik, arra bírta a' hg testvérét, hogy továbbbi menetét Kragujevacz felé nem folytatá. Ezek után sűrű alkudozások kezdődtek a' nagyok közt Kragujevaczban 's a' fejedelem közt Poscharevaczban, 's úgy látszik már némileg előlegesen meg is egyeztek. Mennyire terjednek azonban egy részről a' kívánatok, másról pedig az engedélyek, még nem mondhatni meg. Annyi bizonyos, hogy Milosch hg tetemes engedélyeket adván 's 24én Poscharevaczot elhagyván 26án ünnepélyesen tartotta bemenetét Kragujevaczba, hogy a' hirdetett országgyűlést megtartsa. Poscharevacztól egész Kragujevaczig köfal gyanánt állott a' nép az út két felén. Jan. 26án, mint Szervia védszentje ünnepén az egyházakban a' szószékekről arra inteték Belgrádban a' nép, hogy csöndesen legyen, 's ne hagyja magát elámíttatni. Egyszersmind a' rendőség minden házat egyenként eljárván tudatá a' néppel, hogy a' fenforgó viszonyokrul nyilván szólni nem szabad, valamint több mint két személyből álló csoportokban se állani a' nyilvános helyeken. — Konstantinápolyból azt írják, hogy Kiaja bey, Mehemed Ali tisztviselője némelyek szerint 21, mások szerint 12 millió piasterrel utban van, meghozni a' szultánnak a' köteles adót. Az udvar nyugtalanul várja. Anglia és Franciaország követei most, miután a' porta és M. Ali közt megszűnt v. lecsilapult a' viszály, ismét jegyzéket nyújtottak be az orosz-török alku ellen a' dardanellák iránt. (Allg. Zeit.)

CHINA

Londoni lapok bőven közlik a' cantoni angol fölügyelőség (Factorey) 's az ottani chinai hatóság közt fenforgó viszályokat, mellyek következtében a' thé-kereskedés újra megakadt. Következő a' dolog menete: Azon törvény következtében, mellynél fogvást a' parlament a' chinai kereskedést fölszabadítá, elvevén azt a' keletindiai társaságtól, mellynek kizáró azaz egyedárosi joga volt az, biztosak küldetének Cantonba, kik fölügyeljenek az angol kereskedők érdekeire, 's közbenjárók legyenek azok és az úgy nevezett Hongkereskedők közt, kik tözsér-szerepet viselnek a' benszülöttek 's a' felügyelőség közt. E' biztosak chinai kereskedés fölügyelői címmel indultak oda. Elnökök Napier lord, társai Davis, Morrison, 's Robinson uu. valának. Napier lord 1834 júliusában érkezett Andromache fregáton Macaoba, 's általa társinak a' megbízó-leveleket. Ezután társival együtt Cantonba ment 's beigtatá ott magát. Ezen a' chinai birodalom törvényeivel ellenkező lépés, hol t. i. a' kormány engedelm nélkül semmi idegennek sem szabad Cantonba utazni, annál kevésbé ott megtelepülni, érzékenyül megsérté a' tartomány és város hatóságát. Az alkirály tehát azonnal tudatá a' nemes lorddal, hogy mindaddig Macaoba térjen vissza, míg iránta Pekingből parancs jövend. Napier lord e' kívánatra nem hajlott 's az ismét hozzá intézett utalásra: menne Macaoba vissza, kereken azt nyilváníttá, hogy ő Cantonból csak erőszakosan hagyja magát kivitetni. Parancsára, vagy legalább tanácsára vonakodtak az angol kalmárok a' Hongkalmárok által kívánt értékezésre megjelenni. Napier lord a' nem engedésre eltökélve Andromache és még egy más angol fregát kapitányinak meghagyá, hogy fussanak be a' folyóba, 's ő maga fenyegető állásba készült e' két hadihajót helyezni a' város falai tövébe. E' közt a' Hongkalmárok azon jelentést tettek, hogy a' kormány parancsára minden kereskedési közösülés megszűnt köztük. A' Canton-register Londonba érkezett utolsó számai szerint a' dolgok még mindig e' függő állapotban valának. Ezen tudósításokban azonban a' fölügyelés oda nyilatkozatá véleményét, hogy a' chinai kormány végre is engedni lesz kénytelen 's egyetlen eszköz azt észrehozni, ha állhatatosságot mutatand az angol kormány ellene. Cantoni levelek azt adják értésül, hogy a' chinai hatóság Cantonban egy csöppet sem boszankodik azon, hogy Napier lord consulféle hatóságot állított föl Cantonban, 's csak azért mutatkoztak olly adázoknak, hogy becsületjüket mentsek meg 's engedelmisségüket tanúsítsák a' mennyei ország (China) törvényei iránt. Mint hihető, már előbb bocsátott Lu nevű császári helytartó a' Hongkalmárokhoz következő

parancsot, mellyet a' Canton-register közöl: „Lu mind a' két Kwang-tartomány helytartója, a' legfőbb rendű tisztgembbal fölruházva 's a' t. e' parancsot bocsátja a' Hong-kalmárokhoz, azon ohajtással, ismérkedjenek meg annak tartalmával. — z angol vadak (barbar) utolsó előljárójától folyamodás nyújtatott be, mellyben azt jelenti, hogy a' mondott nemzet társasága (compagnie) nem jövend többé Cantonba átcsereálni semmirevaló portékáit egyéb életszükségű cikkekért, mint theért selyemért 's egyéb illyesekért. A' folyamodás nyelve valóban igen zavaros, és értetlen. Mi azt illeti, hogy a' mondott nemzet újító vágya utánindul, 's a' társaságot visszahíja, 's más vad előljárókat küld ide, az olyan dolog, hogy nem érdemes vele bajlódni. A' mennyei ország gyöngéden fogadja mindnyáját. Ha az új előljárók reszkető félelemmel 's tisztelettel vakon fognak a' rég behozott törvényeknek engedelmeskedni, úgy fölpillantva ő szent Fölségéhez, kormányomba minden bizomnyal amaz őszinte akaratját oltandom a' mennynek (a' császárnak), hogy irtalmazzak e' távolról jött vadaknak. De ha e' vadak kicsapongó indulatjokat követve ellenkezni fognak, 's újítani akarnak, akkor, én a' helytartó, a' Hoppoval egyetemben bizonyosan ki fogom azon császári parancsot nyerni, hogy e' vadördögöket saját országukba kergethessem vissza. Soha se legyen nekik megengedve, hogy hajóikkal ismét a' (világ) középpont országa belső tengereire jöjenek. A' mondott előljáró kában nyomatásról és igaztalanságról beszél. Honnan van, hogy nem tudja, mikép csak a' menny (császár) kegyelmétől függött egyedül, hogy ide jöhetne 's kereskedést üzhete? Minthogy a' mondott előljáró olly dolgok ellen beszél, mellyek rég megállapítva, most meg nem másíthatók, a' Hong-kalmárok azonnal vegyék elő a' rég behozott rendelések ide mellékelt jegyzékét, 's parancsolják meg a' mondott előljárónak, közölje azt vad társival. Semmi ellenszegülés! — Különös parancsi: 1) A' vadaknak semmi esetben sem szabad egész éven által Cantonban mulatni, nehogy megtudván a' portékák árát, vásároljanak nyereség fejében. 2) A' vadaknak eleinte csak az volt megengedve, hogy a' Hong-kalmárokkal és tolmácsokkal üzzenek kereskedést. Ezután elődöm, a' Li helytartó, azon császári engedelmet nyerte meg számukra, hogy némi csekélyebb cikkekben a' boltosakkal a' Hong-kalmárok körén kül is üzhessenek kereskedést. De ennek tolmács vagy tözsér jelenléte 's fölvygázata nélkül történnie nem szabad. 3) A' vadaknak csak a' Hong-kalmárok árusboltjaiban szabad megszállaniok. Belsőülteknek nem szabad megfedekezniök az ország méltóságáról, se a' vadakhoz szölgálatra bérbe állaniok. 4) A' vadaknak nem sza-

bad kézhintókban (Sänfte) hordatniok magokat; se a' folyón csolnakászva versenyt futniok; szóval, nekik szállásaikon kell maradniok, mig dolgoikat elvégezték, azután azonnal hajóikra takarodniok és hazatérniök. 5) Vad nők ne merészeljenek Canton vidéki városba jöni ottan mulatás végett, (hihetöleg, hogy el ne tanulják a' chinai divatot). Ha valaki merészlené megszegeni e' parancsot, erővel ki kell öket vetni 's elkergetni. 6) Vadak semmi szín alatt se fogadjanak bérbe benszülötteket, hogy azok tanítsák öket a' nyelvre; a' tolmácsok és tözsérek úgy is mindenre megtanítják öket, mire szükségök van, (mert Chinában különbözik a' törvények, hivatalok és tudományok nyelve a' kereskedő pörétöl). Az is tilos nekik, hogy folyamodásokkal közelítsenek a' városkapukhoz. Ezen hat szabály a' legfontosb. Mind ezt, mind a' csekélyebb jelentésűeket világosan érthetöleg fejtsék meg a' Hong-kalmárok a' vad előljáróknak, kik el ne mulassák jól intézni a' vadakat, 's meghagyni nekik, hogy fékezék büszült szenvedélyeiket. „Vadakon csak a' pörfök törvényivel országolhatni.“ Azért is tétettek e' rendszabások, hogy vakon engedelmeskedjenek azoknak. Vadakat ugyanazon törvényekkel nem kormányozhatni mint a' benszülötteket 's a' t.

PERSIA.

A' sz. pétervári ujság következő érdekes híreket közöl Persiából: „Teheran dec. 22. 1834. Kevés nappal Feth Ali schah halála után arra határozta magát Mohammed schah, hogy miután Tabrisban és egész Aderbidschanban nagyatyja törvényes utódjának ismértette meg magát, Teheran felé induljon sereggel, hol atyabátyjai egyike, Zilli szultán, állást von, 's a' koronáért vetelkedni készült vele. E' mozdulat hirtelen létesítve semmivé tette az ifju schah ellenségei terveit. A' különféle hadakozó törzsök, valamint a' legjelesb személyek is egymás után hódoltak meg, úgy hogy Mohammed schah hatalma nem sokára annyira növekedett, hogy fő versenytársai minden eszköztül megfosztatának követeléseiket hathatósan fentarthatni. Ez utolsó is, t. i. Zilli szultán, kénytelennek látta tehát magát meghódolni, 's az új fölség kegyelméhez folyamodni. Dec. 16kán fogadá Mohammed Kabinban Zilli szultán küldöttségét, melly bocsánatot kére tőle Zilli számára, 's egyszerűsmind egy tartomány parancsnokságaért könyörge. Mohammed hajlott is megadni e' kérelmet, midön 18án reggel tudósítás jöve, hogy Mohammed Cham Kadschar a' schahnak Kasbirba szerencsés megérkezte híre az alatta levő seregeket összegyűjté, 's azt határozá, hogy Zilli szultánt 8 — 9 legtekintetesh herczeggel együtt elfogja; hogy nagy vezérjét 's legfőbb szol-

gáját már el is fogta, azután pedig a város nyugalmát ügyekezék biztosítani. Rendszabásai következésiben a város nem is jött legkisebb mozgásba, sőt az egész nép lelkesedve várja ő Főlsége megérkezését. E kedvező hírek sietteték a sereg haladását. Dec. 29én reggel a schah az előőrségi táborhoz jutott. Itt szemlét tartván a seregeken megköszöné a katonáknak buzgóságukat 's bátorságukat, mellyel az utazás terheit viselék. Ő Főlségét mindenütt élénk örömelekkel fogadá a nép, 's rendületlen ragaszkodással. 21én elhagyá Mohammed schah a táborát 's az astrologok (csillagjósok) által kijelölt órában pattantyú-lövésre kitűzött rendben indult meg az egész kíséret. A király pompás ménen üle, nyeregszerszáma drágakövekkel vala kirakva. Az orosz és angol követ tisztviselőjikkel együtt nyomban a király után lépdeltek. A vezér 's elláthatlan sokaságu lovag kíséré a menetet. A városi hatóságok bizonyos távolságokon várakozának ő Főlségére, hogy míg a schah átmenend, tevéket, szarvasmarhákat 's juhokat áldozzanak, czukorműveket ajánljanak, üvegeket pattogtassanak el, mellyek művészileg készített virágokkal valának megtöltve. A palotába érve drágakövekkel ékesített székbe ült a schah, 's ünnepélyes elfogadást tarta, mellyre az ország hercegei és nagyai 's Russzia és Anglia követei bocsáttatának be, szerencsét kívánni ő Főlségének. Egy mollahimádságot olvasa föl 's Mohammed schahot egész Persia padischahjának kiáltotta ki az ég áldását kérvén rá. Valahányszor a schah neve kimondaték, mindannyiszor valamennyi jelenlévő mélyen meghajtá magát. Mihelyt az imádságnak vége lett, visszavonultak a hercegek, 's az elfogadásnak (audientziának) vége lett. Így végződék e nap, melly megmenté Persiát a polgári háboru borzalmitól. Zilli szultán meghódolta, ki leghatalmasb vala Mohammed versenytársai közt, reményt nyújt, hogy a schah tekintete a birodalom több részeiben is akadály nélkül elfog ismertetni. Russzia és Anglia követei Tabrisből Teheranba utaztában folyvást a schah személye körül forogtak. Mind a két követ egyetértőleg fáradozt a schah ügyében, 's meg nem szüntek hathatósan segíteni azt, a persa nemzetnek pedig biztos zálogot nyújtani, hogy mind a két hatalom politikájának nem egyéb célja, mint megnyugtatni az országot azon herceg kormánya alatt, kit az elhunyt schah utódjának nevezett ki, Russzia pedig és Anglia törvényes örökösnek elismert. —

AMERIKA.

Feb. 2kán már híreket vettek Londonban az észszakamerikai státusokból január 11ről. Itt a képviselőházban a külügyek biztossága, mellyre az elnök

küldeményének az amerikai követelést Franciaország ellen foglaló része vala bizva, már beadta tudósítását. E biztosság ugyan egy értelmű az elnökkel annyiban, hogy a követelés igazságos 's annolgy sokára halasztott megtérítettése illetlen; de bizik a francia kormány őszinte akaratjában, melly bizonyosan ügyekezni fog elegendet tenni a követelésnek, azért türelemmel javasolja bevárni az ügy további folyását; „Többnyire, a biztosság azt véli, hogy nem jött még el ideje, mellyben a congressus amaz igen komoly kérdést vegye fontolatra: valljon önelégíteli rendszabályokhoz nyuljone a nemzet Franciaország ellen? A biztosság hiedelme szerint a congressusnak háborut, vagy pedig olyan rendszabást, melly háborura vezetne, ki kell kerülnie, 's inkább azon fáradozás sikerét bevárnia, mellynél a francziák királya mindent elkövetend, az alku teljesen végbehajtathatására.“ Már most nem a francia kormányt fenyegetik, hanem a francziákat, ha ismét megtagadnák a fizetést. — Az egyesült státusok külön részeiből érkezett tudósításoknál fogva a tél igen kemény. — Papirospénz és bankok ellen, mivel azok az egyesült státusokban igen is számosak, fölötte növekszik az idegenkedés. Marcy ur, Ujyork kormányzója olly küldeményt bocsáttott a tanácshoz, mellyben azt javasolja neki, hogy e státusnak, tudnillik Ujyorknak, új bankprivilegiumot ne adjon. „Van, ugymond, bankunk minden törvényes célra elég számban, 's annyi, mennyi szükséges.“ — A lapok már most megpendítették azon kérdést: ki legyen Jackson elnök utódja? Jelöltek ezek: White, bíró Tennessee státusból; van Buren, a mostani alelnök, és John Mac-Lean bíró Ohio-ból. De ezen utóbbi ellen azon kifogást gördítik némeltyek, hogy egy párt embere sem. Most, midőn az egyesült státusok népsége torykra és whigekre van fölösztva, mulhatlannak hiszik, hogy minden státusférő egyik, vagy másik párt mellett nyilatkozzék.

NÉMETALFÖLD.

A hollandi király által jan. 16ki rendelés által 1835re kiállittatni parancsolt ujonczok száma 8163. — Az Amsterdami Handelsbladnak Antwerp-ből jelentik, feb. 4ről, hogy a belga leveleket a hollandi széleken nem fogadják el a postákon. Antwerpbe sem érkeztek Hollandiából levelek, mert a hollandi igazgatás vonatkozott a levélesomót a belga hatóságnak átküldeni. A Handelsblad okát nem tudja, honnan támadt az egyenes közlésnek Holland és Belgium közt új akadály. Bizonyosan nem a két kormány és nemzet barátságos állásából egymáshoz. Mindennyi jelenség után az ellenségeskedés sem olly lehetetlen mint hinni kellene.